

Jaarverslag 2009

Activiteiten

Verslag studiemiddag ***Landbouw en landschap in de twintigste eeuw: van productie- naar consumptielandschap*** op 17 april te Wageningen.

De studiemiddag voorzitter prof. dr Pim Kooij (hoogleraar Agrarische Geschiedenis in Wageningen) gaf een inleiding op het thema. Hij liet zien hoe in de loop der tijd het platteland voortdurend van karakter is veranderd. Hoe sinds de 19de eeuw het platteland boerenland is geworden en ingericht werd voor een zo hoog mogelijke agrarische productie. Vooral in de tweede helft van de twintigste eeuw, maar ook al wel daarvoor, wordt het platteland weer meer betwist. Nieuwe partijen (natuurbeschermers, cultuurbeschermers) en anderen gaan zich ermee bemoeien. Nieuwe allianties worden gesmeed. Het woord groen ruimte wordt gecreëerd om tegenstellingen te verzachten. Maar anno 2009 is de groene ruimte wel betwist gebied geworden.

De eerste spreker drs Marijn Molema (VU) vertelt de vroegste geschiedenis van de ruilverkaveling. Hij hanteert als periodisering:

1890-1917 Agendasetting

1917-1924 Wetgeving

1924-1950 Voortschrijdend inzicht.

Pas met de wetsherziening in de jaren dertig begint de ruilverkaveling echt wat voor te stellen. Na de oorlog zet het dan sterk door.

Dr Jan Bieleman (WU) geeft een overzicht van de productiviteitsontwikkeling en de samenstelling van de boerenbevolking in de afgelopen twee eeuwen. Hij benadrukt de groei van het aantal kleine boeren in de negentiende eeuw, dat uiteindelijk in de jaren dertig een probleem werd, en leidt tot het loslaten van de kleine boeren in de jaren vijftig en zestig. De overheid heeft bij dit alles een grote rol gespeeld.

Dr Erwin Karel (RUG) gaat in het bijzonder in op wat hij het *new ruralism* noemt. Waar komt dat vandaan? Hij kijkt naar de wortels van het maatschappelijk protest, naar het overheidsbeleid tussen 1970 en 2000, naar de inrichting van de Groene ruimte, de actoren die daarop invloed hebben om tenslotte de rol van de landbouw te belichten.

De laatste spreker is drs. Saskia Heins die vertelt over een onderzoek dat ze in opdracht van het RPB heeft gedaan. Waarom willen stedelingen op het platteland wonen? De stedelingen die dat willen, welk beeld hebben ze van het platteland? Hoe komen ze tot hun beslissing? Wat verwachten ze van het leven op het platteland? Om wie gaat het? Waarom willen ze naar het platteland verhuizen? Hoe is het rurale leven in de werkelijkheid? In welke zin beïnvloeden de nieuwkomers het platteland. Uit haar onderzoek kwam vooral naar voren dat mensen vooral op een pseudo-platteland willen wonen, omdat men de nabijheid met de stad en een goed voorzieningenpatroon erg op prijs stelt.

Elk van de lezingen geeft aanleiding tot een geanimeerde discussie. De bijeenkomst wordt afgesloten met de langzamerhand gebruikelijke borrel. Met bijna 70 bezoekers is de bijeenkomst een groot succes.

Remco Visschers had een boekentafel met boeken van de vereniging ingericht. Leden hebben van de gelegenheid gebruik gemaakt om boeken aan te schaffen.

Verslag excursie vrijdag 2 oktober 2009 rond het thema:

Non-food gewassen in het zuidwestelijk zeeleigebied

Het zuidwestelijk zeeleigebied is een akkerbouwgebied waar van oudsher de teelt van granen, met name tarwe, werd gecombineerd met de teelt van een aantal nijverheidsgewassen of non-food gewassen. Naast vlas was met name meekrap van oudsher hét Zeeuwse product bij uitstek. Als het centrum van de teelt gold destijds het eiland Schouwen-Duiveland. Na de teloorgang van de teelt sinds de opkomst van de synthetische verfstof alizarine (omstreeks 1870) ontwikkelde het zuidwestelijk zeeleigebied zich al snel tot het belangrijkste gebied voor de teelt van suikerbieten in ons land. De excursie stond dan ook in het teken van bovengenoemde drie gewassen.

Vanwege praktische redenen konden er dit keer maar 40 personen mee met de excursie. De gelukkigen kregen wel waar voor hun geld. Het startpunt was het station in Roosendaal vanwaar een bus ons naar het streekmuseum De Meestof in Sint Annaland op Tholen bracht. Na de koffie met – vanzelfsprekend – een Zeeuwse bolus en na een korte inleiding op het thema van de dag gaf Peter Priester een mooi overzicht van de geschiedenis van de meekrapteelt in het zuidwestelijk zeeleigebied. Vervolgens presenteerde de ondernemer Anco Sneep van het bedrijf Rubia Pigmenta Naturalia (www.rubiapigmentanaturalia.nl) met groot enthousiasme het verhaal van de (herhaalde) opstart van zijn bedrijf. Rubia PN is een nieuw bedrijf dat sinds oktober 2004 formeel als commercieel bedrijf actief is en waar onder zijn leiding op een moderne wijze verfstoffen worden bereid uit de wortels van de aloude meekrapplant. Sneep lichtte onder andere toe hoeveel voorbereiding het had geveerd om boeren in de streek weer te verleiden tot de meekrapteelt. Ook de belangrijke rol van ZWTO kwam ter sprake. Tenslotte vertelde de heer Leen Breure van het museum (en meekrapteeler) iets over de 'boerenaspecten' van het gewas en konden de deelnemers de meekrapplanten in de museumtuin bewonderen.

Aan het begin van de middag vertrokken we met de bus richting Klundert op weg naar het Nationaal Vlasserij- en Suikermuseum. Na de lunch hield Piet van Cruyningen een inleiding op de geschiedenis van de vlasteelt in het zuidwestelijk zeeleigebied. Vervolgens was er voor de ene helft van het gezelschap een rondleiding door het museum met een oud-vlasser die ons inwijdde in de fijne kneepjes van de vlasbewerking, waarbij hij de werking van een groot aantal werktuigen toonde. De andere helft bekeek op dat moment de tentoonstelling over de suikerproductie. Halverwege de tijd was er een wisseling.

Vandaar werd iedereen weer naar het station Roosendaal gebracht en konden met grote tevredenheid terugkijken op het prima programma dat Jan Bieleman en Paul Brusse hadden georganiseerd.

Boekverkoop

Er zijn geen boeken aangekocht voor het boekenfonds. Uit de boekenvoorraad van de vereniging zijn in 2009 in het totaal 35 boeken verkocht voor een bedrag van 265 euro.

Site (www.vlg.wur.nl)

Deze is door de secretaris en Aicha el Makoui bijgehouden met verenigingsnieuws.

Bestuur

In 2009 is het bestuur tweemaal bijeen geweest in Wageningen, 13 februari en 2 september. De aandacht van het bestuur is vooral uitgegaan naar de organisatie van de verenigingsbijeenkomsten.

De financiële en ledenadministratie zijn over 2009 verzorgd door Aicha el Makoui, secretaresse van de leerstoelgroep Agrarische Geschiedenis. Voor de communicatie met leden stelt het bestuur het op prijs als u haar uw e-mail adres wilt toesturen: aicha.elmakoui@wur.nl.

De Vereniging telde per 31 december 2009 **316** leden. In 2009 zijn **21** leden uit het bestand gehaald, waarvan 5 wegens opzegging en 16 wegens wanbetaling. Er zijn **29** nieuwe leden aangemeld. Per 31 december 2009 is van **124** leden een e-mail adres bekend.

De samenstelling van het bestuur per 31 december 2009 is:

Prof. dr. ir. Jos Lankveld, voorzitter
dr. Anton Schuurman, secretaris
dr. Paul Brusse, penningmeester
dr. Jan Bieleman
dr. ir. Marian Bos-Boers
prof. dr. Petra van Dam
prof. dr. ir. Theo Spek

Erelid van de vereniging is:

Prof. dr Hans Jansen

De kascommissie bestaat uit de leden

drs. Toon Jansen
dr Rien Munters